N.a.v. de discussienota Zorg voor de Toekomst en meer specifiek het aandachtsveld Vernieuwing

Tot stand komen discussienota

Allereerst complimenten voor de enorme inzet op het nadenken over en beschrijven van een richting voor de toekomst van de zorg. Ook complimenten voor de manier waarop VWS vervolgens zijn oor te luisteren legt bij het veld door in gesprek te gaan en reacties op te halen!

Een vraag die het bovenstaande oproept is wel: had er een ander stuk gelegen als die volgorde was omgedraaid? Als de beleidsmedewerkers eerst het veld in waren gegaan om te kijken, te luisteren, te verkennen wat daar gebeurt en leeft. Welke ideeën er zijn naar een betere toekomst voor de zorg. En waar daar al aan wordt gewerkt, door wie en op welke manier. Wat goed gaat en waar het vastloopt. Hoe zou de toekomstvisie er dan uit hebben gezien?

Leren en faciliteren van de praktijk

Op Texel, bijvoorbeeld, is een groep bezorgde inwoners al in 2013 in gesprek gegaan over de snelle vergrijzing en de toename van vraag naar zorg bij een gelijktijdige afname van het aantal professionals en mantelzorgers dat die vraag op zou kunnen vangen. Dat leidde tot de oprichting van een zorgcoöperatie van inwoners, die dit vraagstuk breed op alle agenda's van eerstelijns- en tweedelijns zorgpartijen, welzijnsaanbieders en de gemeente heeft gezet en de motor is geweest achter een beweging naar meer gezondheid. Inmiddels is dat netwerk van partijen uitgebreid met partijen buiten de zorgsector en is de Coöperatie Kern Gezond Texel opgericht. Om de beweging naar meer gezondheid te versterken, verbreden en versnellen is het programma Gezond Texel 2030 ontstaan, waarin wordt gewerkt aan het gelijktijdig en in samenhang versterken van de veerkracht van inwoners en gemeenschappen, gezond omgaan met uitdagingen op lichamelijk, emotioneel en sociaal gebied en Texelbrede samenwerking o.b.v. een gedeelde visie met bedrijven, scholen en verenigingen.

Tot zover doet dit initiatief precies waar de overheid toe heeft opgeroepen: werken aan meer gezondheid, participatie en domeinoverstijgende samenwerking. Waar het vervolgens misgaat is de randvoorwaardelijke kant. Tot nu toe is alles bijvoorbeeld bekostigd door lokale fondsen (uniek!) en subsidies (met dank aan VWS voor het ruimhartig beschikbaar stellen daarvan!) en is er heel veel eigen tijd van de deelnemende partijen geïnvesteerd. Om op te kunnen schalen is meer nodig. Maar zowel de gemeente als de zorgverzekeraar geven tot nu toe niet thuis met als argument van de kant van de gemeente dat zij zelf een opdracht hebben en dat de middelen daarvoor zijn bestemd en van de kant van de zorgverzekeraar dat eerst aangetoond moet worden wat de effecten van het programma zijn. Ondanks het feit dat zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van interventies waarvan de effectiviteit al is aangetoond en het feit dat waar dat niet zo is (beperkt) onderzoek meeloopt.

Als we door blijven gaan met controleren en beheersen vanuit het huidige ziekte en zorg systeem gaan dit soort prachtige initiatieven op het gebied van gezondheid en gedrag, een ander paradigma, dat andere randvoorwaarden vraagt, het niet redden. Dat betekent ook dat er niet geleerd kan worden hoe het anders kan. Een dat leren is juist een voorwaarde voor vernieuwing. Daarom hierbij de oproep om na te denken over de mogelijkheid om kansrijke initiatieven te ondersteunen om te kunnen leren wat werkt als input voor beleid en als voorbeeld voor andere regio's.

Meike Hornstra, projectleider Gezond Texel 2030 (op persoonlijke titel)